

EBN JAARVERSLAG 2014

1. INLEIDING

In het afgelopen jaar is de noodzaak van fundamentele revitalisering van Europa opnieuw prangend aan het licht gekomen. Europa leeft momenteel met grote paradoxen. Terwijl enerzijds - met riskering van eigen leven - duizenden mensen per week Europa trachten te bereiken in de hoop op een beter bestaan, dringen anderzijds ingezetenen van het continent aan op terugkeer van lokale en nationale verbanden en grenzen, staat het Europese project fors onder druk en zwelt het diffuse onbehagen onder burgers verder aan. De publieke scepsis over Europese politiek is voelbaar op tal van podia, en wordt extra gevoed door aanhoudende economische onzekerheid bij velen – ondanks het voorzichtige herstel. Herhaalde tweespalt en het overheersen van nationaal eigenbelang in allerlei belangrijke internationale kwesties helpen niet mee. Of het nu gaat over visies op de aanpak van de financiële crises, analyses van welke ‘groei’ we zouden moeten omarmen, of buitenland politieke positioneringen ten aanzien van b.v. Rusland of het Midden-Oosten: eensgezindheid lijkt in Europa vaak ver te zoeken. Voor velen blijft het bovendien onduidelijk wat ‘Brussel’ precies vermag of wat de toekomst van Europa en ‘Brusselse instituten’ nog met elkaar van doen hebben. Maar terwijl de onrust broeit, neemt het Europese ‘acquis’, het arsenaal van Europese verworvenheden iedere dag nog toe, en zijn veel van die verworvenheden zo vanzelfsprekend geworden dat niemand er meer gewag van maakt.

Al enige jaren plaatst de EBN zich op het standpunt dat herstel van betrokkenheid en inzet voor Europese samenwerking hard nodig is. Niet top-down, maar bottom-up moet vertrouwen opnieuw worden opgebouwd en onderhouden. Zoals we in onze jaarstukken eerder al schreven: “Het komt er dus op aan met energie en in eigentijdse vormen de bruggen tussen mensen in Europa te slaan, en beschikbare kennis te delen om de grote problemen gezamenlijk te lijf worden gegaan. Het klimaat van crisis, belangenstrijd en onderling wantrouwen helpt niet erg mee. Maar juist in zulke tijden is een pittigere stijl van opereren nodig.’

Met mandaat vanuit de EBN Algemene Ledenvergadering wordt daarom sinds 2013 gewerkt aan een EBN Meerjarenagenda, die tevens de ombouw voorstaat van de EBN tot actief Platform voor mensen die constructief en energiek met Europa bezig willen zijn: gericht, proactief, opinierend in het Europese debat. We geloven in het belang van deze omvorming waarmee we de wijsheid van jaren van onze senioren leden willen verbinden met de Sturm und Drang en eigentijdse aanpak van jongeren.

2. DE EBN 2013-2016 MEERJARENAGENDA

Deze transformatie naar een EBN Platform is een stug, maar gestaag proces. We hebben daarom in 2014 vastgehouden aan de in 2013 vastgestelde EBN Meerjarenagenda, die zal uitmonden in de EBN als een aansprekend Platform voor kennisverdieping en stimulering van dialoog en debat rond Europa. We hebben het vertrouwen dat de EBN nieuwe stijl een constructieve deelnemer kan zijn aan de revitalisering van Europa, en een aansprekende partner die in samenspel met anderen zoekt naar vormgevingen van Europa waarin burgers zich herkennen, betrokken voelen en belangrijke grondwaarden geborgd zien.

We hebben in de Meerjarenagenda (2013-2016) daartoe praktische het volgende afgesproken:

- De EBN werkt aan de vorming van een actief inhoudelijk Platform, om haar karakter als civiele beweging opnieuw gestalte te doen
- Het EBN bestuur doet een grondige inventarisatie van de wensen van de leden in de opmaat naar deze transformatie
- Het EBN bestuur licht het ledenbestand opnieuw door op actief lidmaatschap en schoont het ledenbestand op, zodat daarna gewerkt wordt met een reële basis van leden en sympathisanten als startpunt
- De EBN zoekt naar werkzame vormen om de inhoudelijke betrokkenheid van leden recht te doen en opnieuw vorm te geven, b.v. door inzet van thematische werkgroepen. Deze ad-hoc werkgroepen kunnen dienen als plek voor inhoudelijke verdieping en gedachtenwisseling, als basis voor externe optredens en als input voor de EBN website, Nieuwsbrief nieuwe stijl en sociale media.
- De overhead zal verder worden gereduceerd zodat tijd en financiële ruimte worden vrijgespeeld voor activiteiten, inhoudelijke verdieping en gezamenlijke inzet in het publieke debat.
- De EBN website zal opnieuw worden ingericht, de Nieuwsbrief wordt hieraan gekoppeld, evenals social media (Facebook en Twitter)
- Via de EBN website zullen administratieve handelingen als registratie en aanmeldingen voor debatten aanzienlijk worden vereenvoudigd.
- De betrokkenheid bij de European Movement International wordt opnieuw vormgegeven
- Er worden nieuwe samenwerkingsverbanden gezocht.

3. PRAKTISCHE STAPPEN IN 2014 IN HET KADER VAN DE EBN MEERJARENAGENDA

Het jaar 2014 is in het verband van de hierboven geschetste Meerjarenagenda een belangrijk 'verbouwingsjaar' geweest. Deels achter de schermen, deels ervoor zijn noodzakelijke stappen gezet om de Europese Beweging klaar te stomen voor de toekomst. Het bestuur is zich ervan bewust dat sommige veranderingen (te) traag lijken te verlopen, tijdelijke radiostiltes opleverden en soms met horten en stoten gepaard zijn gegaan. We vragen van onze leden hiervoor coulance. En verschaffen graag inzicht in de genomen stappen en de voortgang. Als achtergrond dient tevens het zeven stappen plan dat in 2013 als concrete actieplan vertaling van het Meerjarenplan werd gelanceerd (zie appendix).

Ad: De EBN werkt aan de vorming van een actief inhoudelijk Platform, om haar karakter als civiele beweging opnieuw gestalte te geven

In 2014 is de EBN gestaag doorgeshaan met de vormgeving van de EBN Platform functie. Met instemming van de ALV mid-2014 is gekozen voor een structuur van functioneren van de EBN waarin naast een aantal gerichte eigen activiteiten het uitbouwen van netwerken en ad-hoc allianties met anderen die Europa een goed hart toedragen de sleutel vormt. De keuze voor een basis Platform structuur heeft gevolgen voor de bestuursstructuur, de activiteiten, de samenwerkingsverbanden en gekozen communicatievormen. Naast de EU-Poorten en debatten met anderen die in 2014 en begin 2015 plaatsvonden (zie onder Activiteiten), zijn in 2014 de voorbereidingen getroffen voor het starten van de ad-hoc thematische werkgroepen (zie aldaar). De EBN heeft in de loop van 2014 diverse malen intensief met andere partijen in het Europadebat opgetrokken. Zo is in de aanloop naar de Europees Parlementsverkiezingen van mei 2014 samen met andere Europa betrokken organisaties (zoals VDE, European Alternatives, Bridging Europe, Network Democracy e.a.) 'Reclaim Europe' opgericht, bedoeld voor laagdrempelige Europa acties. Hiermee zijn gedurende de hele verkiezingstijd door betrokken vrijwilligers debatten en acties georganiseerd. De acties hadden een toegankelijk, deels speels karakter, - zoals b.v. de actie 'Wij Tellen Mee', waarmee door een landelijke oproep tot 'meetellen van de stemmen op verkiezingsavond op de Europese Verkiezingen stembureaus' en feitelijke aanwezigheid bij die stembureaus, volop aandacht werd gevraagd voor het belang van de Europese verkiezingen en de directe verantwoordelijkheid van burgers. Ook zijn met medewerking van jongerenteams een serie straatacties gevoerd rond 'De Reclaim Europe Roze Olifant', die als Europa mascotte op diverse centrale pleinen in het land heeft gestaan en aanleiding vormde voor tal van conversaties over de waarde van Europa met passanten. De Reclaim Europe partijen zijn sedertdien via korte lijnen met elkaar in gesprek en ad hoc mobiliseerbaar rond nieuwe publieksacties.

Op vergelijkbare wijze organiseerde de EBN eerder dit voorjaar (2015) het debat 'We Are All Greeks, Are We' in Pakhuis De Zwijger in Amsterdam, wat naast een goedbezochte geanimeerde debatavond een uitgebreide serie contacten met Griekse professionals en netwerken in Nederland opleverde en is uitmondend in de vorming van een Nederlands Griekse Media Cirkel met deskundigen die vanuit Griekse bronnen Nederlandse media kunnen helpen voeden. Het bestuur gelooft in dergelijke samenwerkingsverbanden, als voorbeelden van het nieuwe weefsel van waaruit de toekomst van Europa deels wordt gesponnen.

Ad. Het EBN bestuur doet een grondige inventarisatie van de wensen van de leden

In de winter van 2013 en het voorjaar van 2014 is een inventarisatie uitgevoerd van wensen van de leden uitgevoerd. De resultaten zijn tijdens de ALV van juni 2014 met de leden besproken. De resultaten van de ledenpeiling en daarin gedane suggesties zijn mede bepalend geweest voor de koers, met name in de keuze van de eerste 5 thematische werkgroepthema's die zijn voorbereid en vanaf de zomer 2015 van start gaan: Europa & Werk – Energie & Duurzaamheid; Europese instituties; Een nieuw sociaal contract voor Europa; en het 2015 jongerentraject FF@The Future.

Ad. Het EBN bestuur licht het ledenbestand opnieuw door op actief lidmaatschap

Met een mandaat van de ALV is door het bestuur in het najaar van 2014 het ledenbestand van de Vereniging opnieuw tegen het licht gehouden. Op papier hadden we ruim 750 leden, in de praktijk bleek een aantal van deze leden om diverse redenen al langere tijd niet meer betrokken, wat zich uitte in het niet meer voldoen van de contributiegelden over meerdere jaren. Na drie rondes van aanmaningen en vergeefse pogingen tot telefonische opvolging eind 2014 zijn de niet meer te traceren leden of leden die op al deze uitnodigingen niet reageerden van onze ledenlijst afgevoerd. Dit betekent dat er sinds eind 2014 ruim 550 betalende leden resteren, een bestand van hoogwaardige en toegewijde leden met wie we de toekomst gaarne tegemoet zien. Het bestuur is ook vol vertrouwen dat we vanuit deze meer realistische basis ook weer kunnen uitbouwen.

Ad. Het EBN bestuur zoekt naar inhoudelijke vormen om de inhoudelijke betrokkenheid van leden recht te doen, b.v. in thematische werkgroepen.

In 2014 heeft het bestuur heeft na de ledenraadpleging een eerste selectie gemaakt van thematische werkgroepen en de idee voor deze werkgroepen nader uitgewerkt. In aanvang zal met leden en andere inhoudsexperts ad hoc huiskamergesprekken worden belegd over de geselecteerde actuele thema's. De uitkomsten van deze beraadslagingen dienen ter voeding van EBN publieksuitingen en opinies. Interessante overwegingen zullen op de EBN website worden geplaatst. De eerste ronde thema's is eind 2014 geselecteerd en in de zomer van 2015 gaan deze eerste groepen van start. Het thema (en jaarmotto van de EBN) 'een nieuw sociaal contract voor Europa' wordt getrokken door Godelieve van Heteren; het thema 'Energie en Duurzaamheid' zal worden getrokken door EBN bestuursleden Mark Zellenrath en Rien Bongers. Het thema 'FF@The Future' zal worden gedragen door Kim de Jong en Mara v.d. Meer. Andere thema's die staan opgelijnd zijn Europese instituties, Europa en Werk. Bij ieder van de genoemde thema's zullen behalve actieve EBN leden ook externe inhoudelijke deskundigen en serieuze belangstellenden worden gezocht.

Ad. De overhead zal worden gereduceerd zodat tijd en financiële ruimte worden vrijgespeeld voor inhoudelijke verdieping en gezamenlijke inzet in het publieke debat.

In de loop van 2014 is het totale financiële beeld van de EBN tegen het licht gehouden en is de balans versimpeld en opgeschoond. Na instemming van de ALV in juni 2014 is in het najaar van dit jaar het ledenbestand opnieuw bekeken (zie boven), is in goed overleg met alle betrokkenen de webhosting op andere wijze belegd, waarmee we de kosten aanzienlijk reduceren en is vanaf midden 2014 het contract bij Clingendael opgezegd. Eind 2014 waren bovenstaande opschoningsacties voltooid.

Tevens zal in de toekomst een aantal administratieve handelingen via de website verlopen, wat de kosten nog iets verder zal terugbrengen. In de transities zijn in 2014 wat overgangskosten gemaakt, maar het bestuur verwacht dat vanaf medio 2015 de laatste administratieve veranderingen hun beslag zullen hebben gekregen.

De EBN draait op vrijwilligers en vooralsnog vooral op contributies en enkele tijdelijke subsidies. Het bestuur is echter volop bezig om vanaf de zomer 2015 wanneer het Platform draait een aantal

nieuwe sponsors aan de EBN te verbinden en met andere financieringsmodellen (besproken tijdens de ALV in juni 2014) te bezien hoe de bescheiden extra middelen die nodig zijn om de geplande activiteiten geheel naar wens te volvoeren ook kunnen worden verworven.

Ad. De EBN website zal opnieuw worden ingericht, de Nieuwsbrief wordt hieraan gekoppeld, evenals social media (Facebook en Twitter)

In de loop van 2014, na opzegging van het eerdere webhosting contract bij PDC, is aanvang gemaakt met de herinrichting van de EBN website. Een nieuwe website was ingericht tot ieders tevredenheid toen deze site eind 2014 werd 'gehacked' . Na rijp beraad en afweging van de kosten is ervoor gekozen de website opnieuw te laten ontwerpen en bij een klein professioneel bureau onder te brengen. Door genoemde omstandigheden moest alle documentatie manueel worden hervonden en omgezet, hetgeen veel vertraging heeft opgeleverd. Door deze operatie is de site geruime tijd buiten gebruik geweest. Inmiddels is het leed geleden en worden de plannen om ook enkele administratieve handelingen en de nieuwe Nieuwsbrief via de site te laten verlopen in de loop van juni en juli 2015 ten uitvoer gebracht.

De EBN heeft een Facebook pagina en Twitter account. Nu de EBN website (www.europesebeweging.nl) weer in de lucht is zullen via die website ook de andere social media worden aangehaakt.

Ad. Via de EBN website zullen administratieve handelingen als registratie en aanmeldingen voor debatten aanzienlijk worden vereenvoudigd.

Door de eerder genoemde onfortuinlijke vertraging in de website omzetting (zie hierboven) zullen de verdere administratieve functieomzettingen naar de website in de zomer van 2015 plaatsvinden.

Ad. De betrokkenheid bij de European Movement International wordt opnieuw vormgegeven

Vanuit het EBN bestuur is sedert 2013 het contact met het Brusselse EMI hoofdkantoor weer aangehaald en deze lijn heeft zich in 2014 voortgezet. De EMI halfjaarlijkse vergaderingen in Athene en Rome werden bijgewoond door EBN secretaris Mark Zellenrath en ondersteund door Henrik Kröner, voormalig sg van de EMI en EBN lid en lid van de Raad van Advies. In diverse EMI

Ad. Er worden verkenningen verricht van allianties en nieuwe samenwerkingsverbanden

Naast de reeds langer bestaande allianties en verbanden met andere Europese verenigingen (zoals VDE, de civil society partners via de EMI, etc.) of denktanks (zoals Bruegel, Euractiv, Bridging Europe), is in 2014 nadere afstemming gezocht met NGIZ, met NEXUS, met democratiseringsorganisaties als Network Democracy, met vakbonden en de Europese afdelingen van politieke partijen, met hogescholen en universiteiten, organisaties die zich bezig houden met b.v. duurzaamheid en nieuwe energiepolitiek, of Europa & het nieuwe Werk, of Europese veiligheidspolitiek. En ad hoc met

organisaties die zich richten op concrete Europese politieke casus, zoals de Modern Greek Society. Die verschillende verkenningen en dialogen dienen als basis voor input in de EBN thematische werkgroepen, geplande EU Poorten en openen de poort naar gezamenlijke activiteiten in de komende tijd

4. EBN DEBATTEN 2014

De EBN heeft in haar jaarplan 2014 een aantal activiteiten voorgesteld die door de ALV zijn geaccordeerd. Dit verslag geeft aan wat de stand van zaken van de uitvoering van deze activiteiten is, status voorjaar 2015.

a) Met het programma Reclaim Europe nam de EBN deel aan een fors aantal verkiezingsevenementen in het kader van de Europese Parlementsverkiezingen van mei 2014 (zie daarvoor de website of www.reclaimeurope.eu).

b) Er zijn drie EU Poorten georganiseerd.

Op *dinsdag 27 mei 2014* vond in samenwerking met de EMI een speciale EU-Poort plaats over TTIP, waarin werd ingegaan op de onderhandelingen tussen Europa en de VS over nieuwe handelsafspraken. Brusselse onderhandelaar Marc VanHeukelen (kabinetschef van Eurocommissaris van Handel, De Gucht) ging voor een volle zaal in op de hete hangijzers in de onderhandelingsrondes tussen de continenten. Vervolgens volgden commentaren door Winand Quaadvlieg (VNO-NCW/MKB), en Myriam Vander Stichele van SOMO, waarna een levendig debat plaatsvond o.l.v. Godelieve van Heteren (voorzitter EBN) en Olivier Hinnekens (vice-president van de European Movement International).

Op *12 juni 2014* organiseerde de EBN de EU Poort 'Europa Reality Check & Nieuwe Bundeling van Burgerkracht'. Hier organiseerde de EBN in samenwerking met de Vereniging Democratisch Europa en de andere dragers van de Reclaim Europe beweging een openbare conversatie, mede naar aanleiding van het verschijnen van het boek 'Europa en de wereld'. Centraal stond de vraag of burgers en civiele bewegingen nog in staat zijn om nieuwe beelden en nieuwe ruimte voor Europese ontwikkeling te scheppen? Welk handelen is nog effectief in een snel veranderende wereld?

Uitgangspunt was de constatering dat Europa in een catch-22 lijkt beland. De huidige EU staat aan veel kritiek bloot. De discussie verzandt vaak in voor-tegen, meer-minder, zwart-wit. Voorstanders sluiten zich op in verhalen over de onvermijdelijkheid van beleid. Tegenstanders stellen scherpe vragen... maar komen vaak met zwakke oplossingen. Het resultaat is stagnatie. Waar een echte politieke dialoog tussen burgers van Europa uitblijft, overheerst de techniek, en groeit het onbehagen, plus het risico van sluipende desintegratie. In korte inleidingen gingen Europa scenaristen in op nieuwe mogelijke Europese ontwikkelingen. Oud staatssecretaris Michel van Hulten (oud staatssecretaris) sprak over nieuwe ruimte en de noodzaak van good governance en rekenschap ten opzichte van de wereld. Internationaal gevierd ondernemer en auteur Ronald van den Hoff (schrijver van de bestseller Society 3.0) sprak over nieuwe praktijken en andere manieren van verbinding tussen mensen, groepen en naties. Daarna volgde een zaalgesprek met sprekers en de zaal.

Op 18 december 2014 sloten we het jaar af met de speciale EU Poort 'Met Europa Meer Groei'. Deze EU-Poort ging in op de vraag hoe Europa kan groeien. Prof. Jacques Pelkmans (Europa College Brugge, CEPS Brussel) liet hierover zijn licht schijnen. Pelkmans presenteerde in 2014 voor de Interne Markt Commissie van het Europees Parlement samen met Federica Mustilli (CEPS) het eerste omvattende [rapport](#) over het economisch potentieel van de dienstenmarkt in brede zin. Dat rapport geeft een samenhangend overzicht van de belemmeringen op de gehele dienstenmarkt: van de elektriciteitsmarkt tot financiële en logistieke diensten. Het stelt dat door een omvattende liberalisatie het bbp in de EU met 8 procent kan toenemen. De mogelijkheden om via een ruim monetair beleid de groei aan te zwengelen raken uitgeput. De hoge schulden beperken voor de meeste landen de mogelijkheid voor een korte termijn stimuleringsbeleid. Pelkmans analyseerde de situatie ook tegen de achtergrond van de investeringsplannen van Europese Commissie-voorzitter Juncker. En concludeerde dat de interne markt het belangrijkste groeiinstrument van de EU is en dat met name op het terrein van de diensten valt nog veel te winnen maar dat de weg daarheen vol obstakels is. Pelkmans ging vervolgens het gesprek aan met de zaal, ondersteund door kritische reflecties op zijn betoog door EBN bestuurslid Bart van Riel (SER).

c) Er zijn door het EU-Netwerk Noord Nederland diverse bijeenkomsten georganiseerd (zie onder Regio Netwerken EU-Netwerk Noord-Nederland) .

27-11-2014	Het draait om innovaties binnen een koolstofarme economie
25-09-2014	Bijeenkomst EU Netwerk Noord-Nederland 'Beroepsonderwijs en Europa
08-05-2014	Laat koeien poepen tegen Putin
13-03-2014	Horizon 2020 moet nog beter tussen de oren gaan zitten

5. EBN REGIO NETWERKEN: EU-NETWERK NOORD-NEDERLAND

Het door de EBN gesteunde EU-Netwerk Noord Nederland organiseerde in 2014 vier debatten.

Op *donderdag 13 maart 2014* stond de zestiende bijeenkomst van het EU-netwerk Noord-Nederland in het Provinciehuis in Assen in het teken van het EU programma Horizon2020. Dat Europese subsidieprogramma voor steun aan hoogwaardige projecten van onderzoek en innovatie zit al wel in het hoofd, maar nog niet tussen de oren, aldus diverse sprekers. Vooral in de discussie werd duidelijk, dat dit nieuwe beleidsprogramma van de Europese Unie een belangrijke rol kan spelen in de economische ontwikkeling van het noorden van ons land. Maar de ondernemers moeten het wel zelf gaan doen.

Henk Brink, gedeputeerde van de provincie namens de VVD, zei in zijn rol als gastheer van de bijeenkomst, dat politiek en bedrijfsleven zich bij alles wat ze doen bewust moeten zijn van de grote betekenis die de Europese Unie speelt in het economisch beleid. Daarom, zei hij, is het van eminent belang dat allerlei netwerken zich bezig houden met het uitwisselen van kennis en het verbinden van personen en instellingen, die zich hier actief mee bezig houden.

Hij ziet dat ook als één van de belangrijkste onderdelen van zijn politieke activiteiten, als gedeputeerde met het onderwerp 'Europa' in zijn portefeuille. Hij is op dat terrein zelf ook actief in Brussel via het Europese Comité van de Regio's. Voor zijn provincie was het belangrijk dat hij als rapporteur binnen dat Comité het Europese Innovatie Programma voor de landbouw van advies heeft kunnen voorzien.

Professor Lubbert Dijkhuizen van de Rijksuniversiteit Groningen hield vervolgens een enthousiaste presentatie over het werk dat hij samen met anderen doet binnen het Carbohydrate Competence Centre. Groningen, zei hij, is Nederlandse hoofdstad in de sector van de koolhydraten en Europese hoofdstad van de suiker. Veel meer dan elders zijn er grondstoffen beschikbaar als lactose in melk en koolhydraten in agrarische producten als suikerbieten en aardappelen.

Binnen de sector van wat in het Europees jargon 'biobased economy' heet, worden veel nieuwe toepassingen gevonden. In de medische sector bij voorbeeld worden 'nette koolhydraten' gebruikt voor *probiotica* die voor een belangrijk deel antibiotica kunnen vervangen; en voor verbeterde behandeling van patiënten met diabetes. Ook kan langs deze weg gewerkt worden aan verbeteringen in de darmflora van de mens. Dat gebeurt allemaal in samenwerking met HANNN, het Healthy Ageing Netwerk Noord-Nederland. Volgens Dijkhuizen moet Noord-Nederland niet onderschatten welke kansen er liggen op dit gebied voor de economie van de toekomst. Hij waarschuwde echter ook dat Noord-Nederland vooral een wereld is van het midden- en kleinbedrijf. De Europese Unie heeft in de nieuwe beleidsprogramma's zeker oog voor het MKB. Maar de bedrijven zelf hebben nog lang niet altijd oog voor de Europese kansen. Daar is ondersteuning bij voorbeeld van de overheid voor nodig in de vorm van het verspreiden van kennis en het ondersteunen van ondernemers, wanneer ze hun kansen op de Europese markt beproeven. Daarover verhaalde wethouder Nynke Houwing van Emmen. Emmen heeft met een relatief hoge werkloosheid van 13,5% alle belang bij de groei van bedrijven die bijdragen aan de toekomst. Zowel in de agri-business als in de chemie zie je bedrijven in Emmen daarop inspelen. Houwing was blij met het COCI-keurmerk (COCI = Center for Open Chemical Innovation), dat Emmen heeft verworven. Daarmee wordt aangegeven, dat de regio Zuid-Oost Drenthe voldoende capaciteiten heeft om zich verder te ontwikkelen als innovatieve regio. Emmen, zo vertelde ze met trots, heeft het slimme draadje voortgebracht waarmee het printen in 3D mogelijk werd. Emmen heeft samen met de Duitsers ook zonnepanelen op water in ontwikkeling. Dat project is kansrijk voor ondersteuning binnen Horizon 2020.

Houwing en de andere sprekers waarschuwden voor het feit dat overheden weliswaar ondersteuning kunnen geven, maar de ondernemers het uiteindelijk zelf doen. Dat is ook het nieuwe aan Horizon 2020. Er liggen meer kansen voor het MKB dan binnen het oude EU Zevende Kaderprogramma Research and Development. Maar de succesverhalen komen nu nog vooral van de grote bedrijven. Waar zitten de ondernemers die zelf de vragen stellen en de ideeën op tafel leggen. Dat is de hamvraag op dit moment.

Op 8 mei 2014 vond in de aanloop van de Europees Parlementsverkiezingen een groot Debat van het Noorden plaats. In dat kader liet kandidaat nr 6 van de VVD voor het EP, Jan Huitema onder het motto 'Laat koeien poepen tegen Putin', zijn trekker met aanhanger voorrijden bij het Abe Lenstra Stadion in Heerenveen. Daar debatteerde hij met zeven andere kandidaten, voorafgaand aan de verkiezingen voor het Europees Parlement. Thema van het debat, dat

onder leiding stond van oud-hoofdredacteur Rimmer Mulder (Leeuwarder Courant) was: 'Eerlijk over Europa'. Tijdens het debat, georganiseerd door het EU-netwerk Noord-Nederland, kwam de vraag op tafel of in deze regio, bij voorbeeld via het energiebeleid, en bijdrage kan worden geleverd aan het verkleinen van onze afhankelijkheid van Russisch olie en aardgas. Jawel, zei Jan Huitema, het inzetten van biobrandstof via het gebruik van mest is zo'n bijdrage. De volle zaal kwam flink los bij deze stelling. De dreigingen vanuit Moskou en de crisis in Oekraïne beroerden velen. Een flink debat ontbrandde, over de noodzaak van een Europese interne energiemarkt. Die werd verrassend genoeg bepleit door Stieneke van der Graaf (nr. 4 op de lijst van ChristenUnie- SGP) die officieel gaat voor 'samenwerking ja, superstaat nee'. Van der Graaf is lid van de Provinciale Staten van Groningen, maar was niet bang om Nederlands aardgas in te brengen in zo'n Europese marktordering.

Haar collega Michiel Emmelkamp (PvdA), die op een vierde plaats op de lijst stond, kon zich daar wel in vinden. Hij wil in het Europees Parlement alles bevorderen wat tot nieuwe groei en banen kan leiden. Zo'n Europese interne energiemarkt kan een flinke aanvulling opleveren, wat betreft innovatie en banen in het noorden.

Raoul Boucke (kandidaat nr. 5 op de lijst van D66), en als ambtenaar bij de Europese Commissie deel uitmakend van de Brusselse bureaucratie, zag het nog ruimer. Zijn partij is voor 'meer Europa'. Hij bleek voorstander van alles wat tot meer samenwerking tegen Putin leidt, zoals die Europese energiemarkt. Maar met D66, viel volgens zijn zeggen zeker ook te praten over betere samenwerking voor een Europees buitenlands beleid en voor de veiligheid in Europa. De term 'Europees leger' viel niet, maar daarover zijn VVD en D66 het weer niet eens. Zij maken beide deel uit van de liberale fractie in het Europees Parlement en gingen daar na een vraag uit de zaal ook in Heerenveen omfloerst mee om. Heel anders reageerde Ton van Kesteren, nr. 8 op de kandidatenlijst van de PVV en lid van Provinciale Staten van Groningen. Hij sprak over "een ondemocratische regime-verandering" in Kiev en oordeelde dat mede door het optreden van Verhofstadt en Van Baalen (liberale fractie) op Maidan, de Europese Unie "letterlijk over lijken" gaat om de eigen doelen te bereiken. Van Kesteren smaakte het genoeg dat zijn partij deze avond als grootste uit de meest recente peilingen naar voren kwam. Hij onderstreepte dat de Europese Unie veel meer aan contributie kost dan bij voorbeeld het noorden terug ziet aan geld voor de verschillende financiële programma's. Neem het aluminiumbedrijf Aldel in Delfzijl. Dat was failliet gegaan omdat de Europese samenwerking verkeerd uitpakte, zo stelde hij vast. Hij kreeg steun van Fenna Feenstra (SP), lid van provinciale staten van Friesland en nr. 7 op de Europese lijst van haar partij. Feenstra is tegen de landbouwsubsidies en wil "een eerlijke prijs voor een eerlijk product". Ook bleek ze geen supporter van 'Leeuwarden als Europese Culturele Hoofdstad 2018'. Dat kost 26 miljoen euro aan gemeentelijk en provinciaal geld en wordt volgens haar onttrokken aan het bibliotheekwerk en de muziekscholen, waar vooral gewone mensen van ouden kunnen profiteren. In het debat waarbij wat verlegenheid leek te bestaan over dat Culturele Hoofdstad project, bleek niet-noordeling Bas Eickhout (lijsttrekker GroenLinks), de meest enthousiaste verdediger. Het kost een paar centen, zei hij, maar alles wat we in de Europese Unie uitgeven voor cultuurbeleid is niet meer dan 4 promille van wat we kwijt zijn aan die teleurstellend hoge landbouwsubsidies. Hij zei dus 'ja' tegen het project, waarvan hij verwacht dat het geweldige kansen gaat bieden voor de creatieve industrie in

het noorden van Nederland. Het levert dan veel meer op dan het nu kost, was zijn boodschap.

De noordelingen bleken ook wat wankelmoedig in hun beoordeling van de noordelijke samenwerking (SNN) in Europa. Veel kritiek, maar ook een aantal warme aanbevelingen voor het werk van de drie provincies via dat Samenwerkingsverband Noord-Nederland. Opnieuw sprak zittend Europarlementariër Bas Eickhout een op de praktijk gebaseerd oordeel. Ga ermee door, zei hij. In Brussel zien we de vertegenwoordigers van het noorden vaak en de regio heeft er een goede positie.

Zie hier de belangrijkste boodschap van het debat ook onder woorden gebracht door Wim Eijlering (CDA). Vanwege de Europese doelstellingen, die zijn gericht op groene, slimme en sociale groei, kan het noorden flink profiteren. Hij zag kansen te om als nieuwe activiteit een cluster te ontwikkelen rond de scheepsbouw. Samen met panelleden Emmelkamp (PvdA) en Van der Graaf (CU-SGP) pleitte hij ook voor meer samenwerking met het nabije Duitsland (Emsland), waar de werkloosheid laag en het aantal vacatures hoog is. Het debat had als conclusie dat het noorden het redelijk doet in de nieuwe op innovatie en kennis gebaseerde economie. Daarbij lijkt Wetsus veel applaus in het noorden en in Brussel te mogen oogsten, maar lijkt Energy Valley een beetje in de hoek te zitten, waar de klappen vallen.

Op *donderdag 25 september 2014* werd de bijeenkomst 'Beroepsonderwijs en Europa' georganiseerd in Café Wouters te Leeuwarden. De heer Frank van Hout, lid van het College van Bestuur van het Friesland College, gaf een lezing van ongeveer 35 minuten waarin hij stil stond bij drie thema's: de arbeidsmarkt en veranderingen hierin, samenwerking met de bedrijfswereld en de relevantie van Europa voor het MBO. De bijeenkomst trok ongeveer 35 geïnteresseerden, afkomstig uit zowel het onderwijs, de politiek als ook het bedrijfsleven. Na afloop van de lezing was er gelegenheid voor vragen vanuit het publiek. Er ontstond er een geanimeerde discussie over Europa in het onderwijs. Van Hout stelde vast dat er op de arbeidsmarkt een aantal veranderingen waar te nemen is.

Door technologische ontwikkelingen zullen er naar verwachting minder vacatures beschikbaar zijn voor personeel met een MBO niveau 2/3 achtergrond. Tegelijkertijd stelde de spreker vast dat er een ontwikkeling gaande is waarbij arbeidsplaatsen die voorheen werden uitbested naar bijvoorbeeld Azië weer terug komen naar Nederland. Deze worden echter steeds vaker ingevuld door personeel met een MBO niveau 4 of HBO-achtergrond.

Door de krimpende arbeidsmarkt en het feit dat de arbeidsmarkt snel verandert, is het van belang mee te veranderen met de arbeidsmarkt. Op dit moment houden veel mensen zich, logischerwijs, bezig met de vraag hoe ze aan werk komen. Naast deze vraag moet men zich achter ook af gaan vragen hoe men zich blijft ontwikkelen om aan te sluiten bij de arbeidsmarkt, om zo aan het werk te blijven. Een remedie kan zijn scholieren breed op te leiden, de mogelijkheid te geven zich te laten opscholen en het creëren van functies voor studenten met een MBO 2/3 niveau.

Scholen moeten ook op zoek gaan naar vormen van onderwijs waarin leren en werken in elkaar voort vloeien om zo de leerlingen beter voor te bereiden op de arbeidsmarkt. Van Hout is van mening dat scholen zich minder afhankelijk zouden moeten opstellen van brancheorganisaties. Het is beter een samenwerking aan te gaan met individuele

bedrijven en leerlingen de kans te geven om te leren door te doen. Bij dit alles liggen er zeker kansen voor studenten van het beroepsonderwijs in Europa. Van Hout was van mening dat het van groot belang is om jongeren te prikkelen over de grens te kijken. Binnen het Friesland College kiezen ongeveer driehonderd jongeren voor een stage in het buitenland en vinden er ongeveer 350 begeleide excursies over de grens plaats. Er moet nieuwsgierigheid ontstaan onder de studenten voor de mogelijkheden en de kansen die Europa biedt. Op deze manier raken jongeren gemotiveerd ook hun kansen over de grens te verkennen. Tegelijkertijd valt niet te ontkennen dat Europa ons ook confronteert met uitdagingen, bijvoorbeeld door arbeidsmigratie vanuit verschillende lidstaten naar Nederland.

Jongeren doen steeds vaker internationale contacten op, bijvoorbeeld tijdens hun stage. Onderwijsinstellingen zouden hier actief gebruik van moeten maken en moeten proberen om leereffecten te halen uit de internationale contacten van hun leerlingen. Op dit moment doet slechts 6% van de jongeren binnen het beroepsonderwijs een buitenlandervaring op tijdens de opleiding. Scholen moeten proberen dit percentage te verhogen. Europa maakt integraal onderdeel uit van het verbeteren van het onderwijs, en biedt hiervoor verschillende mogelijkheden. Beroepsonderwijsinstellingen moeten de samenwerking aangaan met hun partners in de Europese Unie, en zo het onderwijs verbeteren, door het delen van kennis en *best practices*. Ook moeten scholen het voor hun leerlingen mogelijk maken een deel van hun opleiding of stage te volgen in het buitenland, zodat deze zich verder kunnen ontwikkelen en ervaring kunnen opdoen met werken in het buitenland.

Tijdens de discussie werd opgemerkt dat sommige scholen in het noorden jaarlijks vele Duitse uitwisselingsstudenten ontvangen. Deze volgen in Nederland dan een opleiding, maar vertrekken vervolgens weer naar Duitsland. Hoe kunnen hogescholen deze studenten aan de regio binden? Volgens van Hout is het onmogelijk studenten in de regio te behouden als er geen werkgelegenheid is. Beter is hwr de arbeidsmarktregio Noord Nederland actief te laten samenwerken met Noordwest Duitsland.

Daarnaast werd gesteld, dat het moeilijk is studenten te interesseren en te motiveren om ook eens over de grens te kijken voor interessante vacatures. Moet de prioriteit voor deze groep bij Europa liggen? Is het voor hen niet beter een baan te zoeken op de regionale markten? Hierop werd geantwoord dat het van groot belang is dat de regio Noord-Nederland zich blijft ontwikkelen, dat kinderen al in het primair en voortgezet onderwijs kennis maken met Europa en de mogelijkheden die de Europese instellingen bieden, dat er samenwerkingsverbanden moeten worden opgezet om een Europese lijn in het onderwijs te creëren, en dat Nederland zich aansluit bij grote macro-economische netwerken, om zo bijvoorbeeld de export te stimuleren. Kort en goed, aldus Van Hout, denk na over hoe Europa naar Nederland kan worden gehaald.

Tot slot werd nadrukkelijk stilgestaan bij het belang voor het beroepsonderwijs om vakmanschap terug te halen in het onderwijs. In Duitsland speelt vakmanschap een grotere rol. We zouden moeten nadenken hoe vakmanschap ook in Nederland meer op de voorgrond kan worden geplaatst.

Op *donderdag 27 november 2014* werd door het EU Netwerk Noord-Nederland een bijeenkomst gehouden die in teken stond van het Operationeel Programma en de betekenis

van het Programma voor Noord-Nederland. *'Het draait om innovaties binnen een koolstofarme economie'*. Gezondheid en welzijn, voedselzekerheid, duurzame energie en een veilige watervoorziening zijn de inhoudelijke thema's, waarover het de komende jaren gaat in de noordelijke economie. Daarmee wordt voortgebouwd op de clusters, die in de afgelopen jaren in Noord-Nederland zijn ontstaan via Energy Valley en Healthy Ageing in Groningen, Wetsus in Leeuwarden en het Agrifood Cluster.

Ingegaan werd op het feit dat in januari 2015 een eerste tender waarbij miljoenen aan subsidies beschikbaar zijn uit het nieuwe Europese Fonds voor Regionale Ontwikkeling van de Europese Unie, aangevuld met bedragen aan cofinanciering van nationale en regionale overheden. Het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN) is door de Europese Commissie officieel aangewezen als regionale partner in dit programma. De echte start voor dit programma is op 9 december in Leeuwarden, maar op donderdag 27 november gaven medewerkers van SNN dus al inzicht in de plannen tijdens een bijeenkomst van het EU-

Het programma is onder andere bedoeld voor versterking van het bedrijfsleven in de drie noordelijke provincies. Dat bedrijfsleven bestaat in deze regio voor 99% uit midden- en kleinbedrijf. Alle bedrijven in de betrokken sectoren kunnen, wanneer ze dat willen, via de tender meedingen naar financiële ondersteuning voor innovatieve plannen en ideeën. Een groep van onafhankelijke deskundigen ("het is geen overheidsfeestje"), waaronder vertegenwoordigers uit maatschappelijke sectoren, zal die plannen beoordelen en de beste eruit pikken.

Volgens Luc Hulsman, programmabeheerder bij SNN, is in het afgelopen jaar hard gevochten voor een eerlijke verdeling van het beschikbare geld. De pot is ruim kleiner dan beschikbaar was voor het Europese programma 2007 tot 2013. Dat komt vooral omdat Nederland op nationaal niveau vooral streeft naar zo laag mogelijke uitgaven door de Europese Unie en daarmee ook voor een zo laag mogelijke jaarlijkse afdracht. Daardoor is het voor Nederland beschikbare bedrag aan regionale subsidies gedaald van 900 miljoen euro in de vorige programmaperiode naar 500 miljoen nu.

Dat geld moest ook nog eens op een bepaalde manier over de verschillende regio's worden verdeeld. De claim van West-Nederland was hoog. Maar uiteindelijk kon SNN voor Noord-Nederland 20% (103 miljoen plus een nationale bijdrage van 18 miljoen) uit de pot halen. Dat kwam onder meer doordat in het noorden tijdig goede plannen waren gesmeed, die passen in de Slimme Specialisatie Strategie van de Europese Unie.

In het overkoepelende 'RIS3', dat al in 2013 werd geschreven en vastgesteld, is aangegeven hoe de overkoepelende innovatiestrategie van het noorden past in de Strategie 2020 van de Europese Unie. Daarin gaat het om slimme, duurzame en sociaal verantwoorde economische ontwikkeling van regio's. Hierin zit ook de doelstelling verpakt voor bijdragen aan koolstofarme en energiezuinige bedrijfsprocessen. De bedoeling is dat overheid, ondernemers en onderwijs en wetenschappelijk en technologisch onderzoek in die regio's via clusters goed met elkaar samenwerken. Dat huiswerk heeft Noord-Nederland tijdig en goed gedaan.

Het bedrijfsleven in het noorden kon volgens de spreker nog wel wat ondersteuning gebruiken bij een goede innovatiestrategie. Teveel bedrijven zijn nog 'volgers'. Projecten die voor financiering in aanmerking willen komen, moeten zich richten op nieuwe producten en niet op verbetering van de eigen bedrijfsprocessen. Dat is niet altijd gemakkelijk. Nogal wat innovatieve projecten slagen uiteindelijk niet. Hulsman stelde op de netwerkbijeenkomst dat niet vooraf wordt gevraagd om een slaagkans van 100%, maar wel om verslagen en presentaties, waardoor anderen kunnen meeprofiteren van opgedane kennis en ervaring. Over de wijze waarop die kennis moet worden overgedragen, wordt ook bij SNN nog nagedacht. (Zie verder voor meer informatie en [de presentatie gegeven door het SNN](#) op de pagina van [het Europees subsidieprogramma OP EFRO](#).)

6. EURONEDERLANDER VAN HET JAAR en NANKE MEUTER

Ook in 2014 is de EuroNiederlander van het Jaar award uitgeschreven en tijdens de feestelijke ALV/EU Poort in juni uitgereikt aan auteur en NRC journalist Pieter Steinz voor zijn boek Made in Europe. De Nanke Meuter award is in 2014 gewonnen door European Alternatives voor hun Europa festival, en werd uitgereikt in aanwezigheid van de familie Meuter.

7. EBN BEROEPSCOMMISSIE

- Krachtens artikel 14 lid 3 van de statuten kent de EBN ook een beroepscommissie. De ledenvergadering heeft deze commissie in mei 2010 ingesteld. Leden zijn: Marion van Emden en de heren van Nispen en Vis. Op de diensten van de beroepscommissie hoefde in 2014 geen beroep te worden gedaan.

8. EBN RAAD VAN ADVIES

De EBN wordt sinds mei 2010 bijgestaan door onze Raad van Advies. De Raad voor op strategisch belangrijke momenten geraadpleegd. De taak van de RvA bestaat vooral in het beoordelen van plannen, het meedenken over de toekomst van de EBN en het doen van voorstellen voor zinvolle en kansrijke activiteiten. De Raad van Advies staat onder leiding van prof. mr. Pieter van Vollenhoven, met als leden Monica den Boer, Daan Huisinga, Henrik Kröner, Rimmer Mulder, Claes de Vreese, Mendeltje van Keulen, Mechteld Oomen en Rutger Wolfson en Miriam Offermans. De RvA kwam in 2014 slechts eenmaal bijeen, maar droeg eind 2013 nadrukkelijk bij aan het inzetten van de huidige ronde van 'ombouw' van de EBN tot platform. De eerstvolgende vergadering is eind zomer 2015.